

V Bruseli 19. 12. 2018
COM(2018) 816 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Európske štrukturálne a investičné fondy (2014 – 2020)
Súhrnná správa o výročných správach o vykonávaní programov z roku 2018
vzťahujúca sa na vykonávanie v rokoch 2014 – 2017**

Európske štrukturálne a investičné fondy (2014 – 2020)
Súhrnná správa o výročných správach o vykonávaní programov z roku 2018
vzťahujúca sa na vykonávanie v rokoch 2014 – 2017

1. Úvod

Cieľom európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) je podporovať trvalú sociálno-ekonomickú konvergenciu, odolnosť a územnú súdržnosť. EŠIF sú najväčším zdrojom podpory EÚ pre kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné investície a ktoré patria medzi politické priority Junckerovej Komisie. Prostredníctvom podpory vytvárania pracovných miest a rastu, investícií do digitálneho jednotného trhu a energetickej únie, posilnenia jednotného trhu a správy hospodárskych záležitostí tieto investície reagujú na potreby reálnej ekonomiky a podporujú štrukturálne zmeny a reformy stanovené v rámci procesu európskeho semestra.

V tejto správe sa poskytuje tretí výročný prehľad o vykonávaní viac ako 530 programov zdieľaného riadenia (vnútroštátnych a regionálnych) na základe výročných správ o programoch, ktoré boli Komisii doručené v polovici roku 2018¹. Konkrétne sú v nej zhrnuté dostupné informácie o výkonnosti, ktoré pokrývajú vykonávanie v rokoch 2014 – 2017².

Po preskúmaní v polovici obdobia viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 a technickej úprave HDP v roku 2017 sa podiel EÚ na rozpočte EŠIF zvýšil o 6 miliárd EUR na celkovú sumu 460 miliárd EUR. Pri zodpovedajúcom zvýšení vnútroštátneho spolufinancovania sa plánované celkové investície zvýšili o 9 miliárd EUR na celkovú sumu 647 miliárd EUR.

Do konca roka 2017 bolo v celej Európe vybraných viac ako 1,7 milióna projektov, čo predstavuje celkový objem investícií vo výške 338 miliárd EUR alebo 53 % celkovej plánovanej sumy. Hodnota projektov vybraných len v roku 2017 dosiahla 158 miliárd EUR, čo je najväčší ročný nárast. Z toho jasne vyplýva, že členské štáty menia investičné plány na konkrétne projekty s cieľom dosiahnuť trvalé sociálne a ekonomické prínosy.

Pri cielených investíciách do mnohých tematických oblastí, ktoré sú prioritami EÚ, sa dosahuje dobrý pokrok. Napríklad z celkových plánovaných investícií do MSP bolo na projekty pridelených 55 %. Hoci je výber investícií v niektorých oblastiach stále nižší ako celkový priemer, rozdiely v mierach výberu sa znížili. Napríklad miery výberu opatrení v oblasti zmeny klímy a investícií do digitálneho hospodárstva sa do konca roka 2017 zlepšili. Z najnovších správ o programoch politiky súdržnosti vyplýva, že do 30. septembra 2018 bola miera výberu projektov stále vysoká, pričom na projekty bolo pridelených 67 % prostriedkov. To je nárast o 66 miliárd EUR za 9 mesiacov, vďaka čomu celkové vybrané investície presiahli 400 miliárd EUR.

V rámci vybraných projektov boli do konca roka 2017 vykázané celkové výdavky vo výške takmer 96 miliárd EUR, čo znamená viac ako dvojnásobné zrýchlenie za 12 mesiacov. Do konca roka 2017 bolo členským štátom z rozpočtu EÚ vyplatených 16 % z celkových finančných prostriedkov dostupných za toto obdobie. (Do konca októbra 2018 to bolo 23 %). Aj vykonávanie programov rozvoja vidieka je na dobrej ceste. Do jesene 2018 získali

¹ V zmysle povinnosti stanovenej v článku 53 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 o spoločných ustanoveniach.

² Táto správa dopĺňa správu o plnení rozpočtu EŠIF.

http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2018/AnalysisBudgImplem_ESIF_2017_EN.pdf.

prijímatelia podporení z EPFRV viac ako 33,8 miliardy EUR, čo predstavuje takmer 33 % celkového finančného krytia dostupného na toto programové obdobie.

Z údajov o celkovej výkonnosti hlásených do konca roka 2017 vyplýva, že:

- 1 milión podnikov získalo cieľnú podporu na zlepšenie svojej produktivity a rastu alebo vytvárania pracovných miest,
- 15,3 milióna ľudí bolo podporených pri hľadaní zamestnania, odbornej príprave alebo vzdelávaní, alebo využilo opatrenia sociálneho začlenenia,
- na 15 % celkovej poľnohospodárskej plochy sa vzťahujú opatrenia zamerané na klímu a životné prostredie s cieľom zlepšiť biodiverzitu a obhospodarovanie pôdy a hospodárenie s vodami.

V oddiele 2 sa uvádza prehľad pokroku vo vykonávaní do konca roka 2017. V oddiele 3 sa podrobnejšie opisuje pokrok v kľúčových tematických oblastiach. V oddiele 4 sa uvádza súhrn hodnotení, ktoré doteraz vykonali členské štáty.

2. PREHĽAD POKROKU V OBLASTI VYKONÁVANIA

Súčasne s touto správou sa **aktualizovala otvorená platforma údajov o európskych štrukturálnych a investičných fondoch**³ tak, aby sa na nej zobrazoval objem finančných prostriedkov výberu projektu a prognózy a úspechy týkajúce sa spoločných ukazovateľov vykazovaných v programoch v rámci výročných správ o vykonávaní za rok 2018. Údaje sú k dispozícii podľa členského štátu, programu, témy a fondu EŠIF. Na platforme sa zobrazujú najnovšie vykázané hodnoty, ktoré sa môžu líšiť od údajov dostupných po dokončení tohto textu.

2.1. Prehľad pokroku v oblasti financií

Počas roku 2017 **celkové plánované investície** v rámci EŠIF prešli niekoľkými zmenami, ktoré viedli k čistému nárastu. Preskúmanie v polovici obdobia viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 viedlo k zvýšeniu pridelených prostriedkov na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí (pozri rámček 2). Technická úprava založená na prepočte finančných prostriedkov pridelených v rámci politiky súdržnosti viedla k čistému zvýšeniu rozpočtov EFRR a ESF. V rámci EPFRV došlo na vnútroštátnej úrovni k ďalším transferom z piliera 1 spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) do programov rozvoja vidieka.

Vo svojich výročných správach za rok 2018 členské štáty uviedli zvýšenie **pridelených finančných prostriedkov na vybrané projekty**. Celkový objem prostriedkov na projekty, ktoré boli vybrané na podporu, bol **338 miliárd EUR, čo predstavuje 53 % celkového objemu investícií naplánovaných na obdobie 2014 – 2020**. Výška príspevku EÚ do vybraných projektov sa odhaduje na 240 miliárd EUR. Táto celková miera výberu projektov je porovnateľná s rovnakým obdobím posledného programového obdobia.

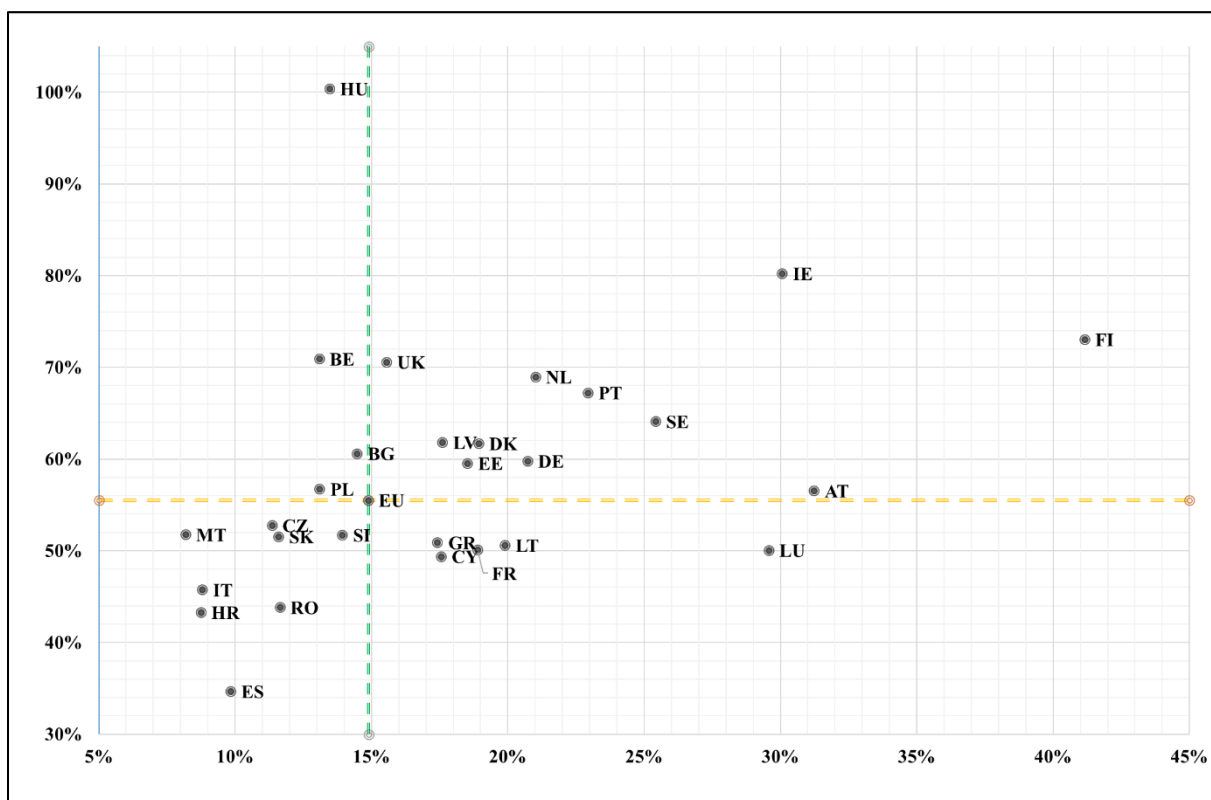
V prílohách 1.1 a 1.2 sa uvádza rozdelenie objemov prostriedkov výberu projektu podľa fondu na konci roku 2017 (príloha 1.1) a na jeseň 2018 (príloha 1.2). V prílohách 2.1 a 2.2 sa uvádzajú rovnaké finančné údaje vykázané každým členským štátom. (V deviatich mesiacoch od konca roka 2017 do jesene roku 2018 sa celkový finančný objem vybraných projektov

³ Otvorená platforma údajov o európskych štrukturálnych a investičných fondoch:
<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>.

politiky súdržnosti zvýšil o 66 miliárd EUR a v súčasnosti dosahuje 67 % plánovaných investícií.)

Pri porovnaní týchto dvoch údajov s predchádzajúcimi rokmi je zrejmé, že trendy vo vykonávaní sú dynamické. Na jeseň roku 2018 boli miery výberu projektov v rámci rôznych tematických cieľov celkovo homogénnejšie. Predchádzajúce oneskorenie výberu v niektorých oblastiach a v niektorých členských štátoch sa však stále prejavuje v nižších než priemerných výdavkoch. Z nasledujúceho grafu vyplývajú ku koncu roka 2017 veľké rozdiely pri výbere a čerpaní podľa členských štátov v porovnaní s priemerom EŠIF.

Graf: EŠIF – rozpätie miery výberu projektov a výdavkov za rok 2017 podľa členských štátov

Zdroj: Otvorená platforma údajov o EŠIF, Európska komisia

Poznámky: vertikálna os = % výberu; horizontálna os = % výdavkov

Z tohto grafu vyplýva, že vysoká miera výberu sa automaticky nepretavila do výdavkov. Výdavky sa budú realizovať pomalšie pri projektoch, ktoré ešte treba naplánovať alebo obstaráť, keďže väčšina projektov je viacročnej povahy alebo sú inak nedokončené.

Pokiaľ ide o **platby z rozpočtu EÚ** členským štátom, do konca roka 2017 bolo spolu vyplatených 75 miliárd EUR (16 % plánovanej sumy vrátane predbežného financovania a priebežných platieb vykázaných výdavkov). Regulačnými ustanoveniami na obdobie rokov 2014 – 2020 (napr. pravidlo N + 3, úroveň predbežného financovania) sa členským štátom poskytli obmedzené stimuly na podporu rýchleho začatia vykonávania. Napriek celkovej nízkej miere plnenia sa zrušenie viazanosti N + 3 v roku 2017 týkalo len niekoľkých programov prijatých v roku 2014. Celkovo bola v rámci programov politiky súdržnosti zrušená viazanosť len v súvislosti so sumou 30 miliónov EUR. Pravidlo o zrušení viazanosti

by však v roku 2018 malo podporovať finančnú disciplínu. Vo veľkom počte programov EŠIF prijatých v roku 2015 sa bude musieť výrazne urýchliť vykazovanie výdavkov.

2.2. Pokrok pri dosahovaní cieľov programu

Výročné správy o vykonávaní za rok 2018 obsahujú informácie o pokroku pri dosahovaní cieľových hodnôt a cieľov programov. Členské štáty a regióny do konca roku 2017 vybrali 1,7 milióna projektov, a to od veľkých investícií do infraštruktúr po individuálnu podporu pre poľnohospodárske podniky.

Fond	Kumulatívny počet projektov vybraných do konca roka 2017
EFRR	160 000
EPFRV ⁴	1 000 000
ESF/iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí	505 000
Kohézny fond	8 600
ENRF	18 500
Spolu	1 692 100

Hlavné ukazovatele výkonnosti vykázané za tieto projekty do konca roka 2017 pre spoločné ukazovatele sú:

- z vybraných projektov (50 % cieľovej hodnoty) bude mať prospech 1 milión podnikov, pričom pri 450 000 podnikoch už podpora bola ukončená⁵,
- projekty podporené ESF a iniciatívou na podporu zamestnanosti mladých ľudí čerpalo 15 miliónov účastníkov,
- doposiaľ bolo podporených 1 milión projektov s cieľom pomôcť poľnohospodárskemu sektoru a vidieckym podnikom stať sa konkurencieschopnejšími a vytvárať a udržiavať pracovné miesta vo vidieckych oblastiach,
- na podporu pri obhospodarovaní pôdy s cieľom lepšej ochrany biodiverzity bolo vybraných 26 miliónov hektárov poľnohospodárskej pôdy alebo 15 % využívanej poľnohospodárskej plochy,
- 2 700 vybraných miestnych akčných skupín (MAS) LEADER v rámci EPFRV pokrýva 56 % celkového vidieckeho obyvateľstva (163 miliónov obyvateľov),
- z 368 vybraných MAS v oblasti rybárstva je 70 % funkčných.

Zameranie programov na roky 2014 – 2020 na intervencie a na širšie využívanie spoločných ukazovateľov špecifických pre jednotlivé fondy vedie k silnejšiemu a súdržnejšiemu vykazovaniu výkonnosti. Programové správy za rok 2018 sú vo väčšine prípadov oveľa bohatším zdrojom informácií o výkonnosti v rámci spoločných ukazovateľov ako v predchádzajúcich rokoch. Vykazované hodnoty vo všeobecnosti potvrdzujú jasný vzťah medzi cieľovými hodnotami ukazovateľov a hodnotami vybraných projektov. Ak sa zistia

⁴ Tento údaj sa vzťahuje iba na investičné projekty. Hodnota projektov neinvestičného typu podporených z EPFRV predstavuje 2 664 000.

⁵ Všetky EŠIF sú zamerané na podporu pre podniky. Vybrané projekty poskytnú alebo poskytnú podporu 598 000 podnikom v rámci EFRR, 162 400 mikropodnikom, malým a stredným podnikom v rámci ESF a 248 600 vidieckym podnikom v rámci EPFRV (podporených bolo 106 600 mladých poľnohospodárov a investovalo sa do hmotných aktív v 142 000 poľnohospodárskych podnikoch).

nezrovnalosti vo vykonávaní, riešia sa v rámci jednotlivých programov. Proces kontroly kvality výročných správ viedol k náprave niektorých chýb vo vykazovaní. Komisia predpokladá odstránenie zostávajúcich nedostatkov prostredníctvom lepšieho vykazovania v rámci programov a/alebo zvýšenia cieľových hodnôt.

Získanie uistenia o údajoch o výkonnosti vykázaných Komisii je rozhodujúce na pridelenie výkonnostnej rezervy v roku 2019. V roku 2017 už Komisia a vnútroštátne orgány auditu začali skúmať zavedené systémy a doteraz vykázané údaje. Cílené systémové audity boli zamerané na riadenie a vykazovanie údajov o výkonnosti orgánmi zodpovednými za programy. Vo veľkej väčšine auditov, ktoré Komisia doteraz vykonala, sa dospelo k celkovo pozitívnemu posúdeniu spoľahlivosti testovaných systémov s výnimkou niekoľkých programov, pri ktorých sa zistili vážne systémové nedostatky alebo závažné nepresnosti údajov. Výsledky auditu Komisie budú doplnené o prácu vykonanú vnútroštátnymi orgánmi auditu, ktoré sa majú vykonať vo výročných kontrolných správach vo februári 2019.

3. PREHĽAD VYKONÁVANIA PODĽA KĹÚČOVÝCH TÉM

V tejto správe sa poskytuje prehľad o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní viac ako 530 programov EŠIF v rokoch 2014 – 2017 z hľadiska finančného objemu vybraných projektov a pokroku pri uzatváraní zmlúv a dosahovaní spoločných výstupov a výsledkov. Zdrojom týchto údajov je obsah výročných programových správ za rok 2018.

Príloha obsahuje prehľad objemu finančných prostriedkov a mieru výberu projektov vykázaných podľa tematických cieľov pre EŠIF s uvedením stavu ku koncu roku 2017 a k jeseni 2018. Vo vzťahu k ukazovateľom sa v tejto správe sumarizujú výsledky dosiahnuté v rámci spoločných ukazovateľov pre každý fond a očakávaný prínos z vybraných projektov. Uvádzajú sa aj príklady projektov, ktoré už boli podporené.

3.1. Výskum a inovácie, IKT a konkurencieschopnosť MSP

Vo všeobecnosti sa v tejto oblasti plánujú investície vo výške približne 184 miliárd EUR, najmä z EFRR a EPFRV. Do konca roku 2017 boli vybrané projekty predstavujúce približne 51 % tejto sumy (viac ako 97 miliárd EUR⁶) s odhadovanými výdavkami vo výške 13 % alebo 24 miliárd EUR.

3.1.1. Výskum a inovácie⁷

Prostriedky vo výške 34 miliárd EUR pridelené na konkrétne **výskumné a inovačné projekty** v rámci EFRR a EPFRV predstavujú 51 % celkových plánovaných prostriedkov na obdobie 2014 – 2020. Vykázané výdavky predstavovali iba 8 % tejto sumy.

Predpokladá sa, že do konca roka 2017 bude z vybraných programov EFRR podporených 43 500 podnikov na účel podpory spolupráce s výskumnými ústavmi (69 % cieľovej hodnoty) so 7 000 už ukončenými činnosťami spolupráce. Z investícií do zlepšenej infraštruktúry RTD sa očakáva, že prinesie prospech 71 500 výskumným pracovníkom (55 % cieľovej hodnoty), pričom 15 000 už má takýto prístup. Z monitorovania podpory nových výrobkov (vrátane služieb) takisto vyplýva významný pokrok – 35 450 nových výrobkov pre podniky, na ktoré sa zameriavali vybrané operácie (55 % cieľovej hodnoty), pričom 3 700 už bolo ukončených.

⁶ Časť objemu prostriedkov výberu v rámci „multitematických cieľov“ patrí do tejto oblasti – pozri prílohu 1.1.

⁷ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes>.

Finančné prostriedky z EPFRV na vybrané projekty dosiahli na konci roku 2017 8 miliárd EUR. V oblasti výskumu a inovácie sa európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť (EIP) stáva účinným nástrojom inovácie spájajúcim poľnohospodárov, výskumníkov, poradcov a podniky v rámci 3 097 praktických inovačných projektov. Tieto projekty majú významný potenciál pri tvorbe inovačných riešení, ktoré umožnia inteligentnejšie, efektívnejšie a udržateľnejšie poľnohospodárstvo. Výsledky týchto projektov sa šíria prostredníctvom platformy EIP zameraného na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť a poľnohospodárskej komunity poskytujú mnoho nových nápadov a inšpirácií. Do konca roka 2017 sa začalo 667 interaktívnych inovačných projektov (21 % cieľovej hodnoty).

- V Českej republike sa v rámci druhej fázy projektu zameraného na trvalo udržateľnú energiu SUSEN realizovaného s podporou EFRR financovala inštalácia technologických nástrojov v centre výskumu a vývoja pre trvalo udržateľnú energiu. Činnosť centra je zameraná predovšetkým na používanie ionizujúceho žiarenia a jadrovej energie. Centrum poskytuje 128 pracovných miest a každoročne do svojej činnosti zapojí aj približne 55 študentov a absolventov.
- Digitálne vzdelávacie kurzy organizované Ländliches Fortbildungsinstitut (LFI), ktorý je súčasťou Rakúskej poľnohospodárskej komory, využíva 10 000 poľnohospodárov. Internetové kurzy umožnili vyhnúť sa nespočetnému počtu hodín cestovania do vzdelávacieho centra a súvisiacej záťaži na životné prostredie. Z EPFRV sa spolufinancuje 196 000 EUR z celkových nákladov na projekt vo výške 245 000 EUR.

3.1.2. Digitálna ekonomika

Na projekty v rámci **tém súvisiacich s digitálnym hospodárstvom** bola ku koncu roku 2017 pridelená odhadovaná suma 9,8 milióna EUR (48 % z celkovej plánovanej sumy). Pri výbere projektov došlo v roku 2017 k významnému zlepšeniu. Výdavky – na úrovni 5 % plánovanej sumy – naďalej zaostávajú v porovnaní s priemerom EÚ, čo súvisí s pomalým začiatkom vykonávania v rámci tejto témy.

Pri výbere projektov v rámci EFRR na zlepšenie prístupu k širokopásmovému internetu sa zaznamenal značný pokrok, pričom sa očakáva, že prospech z nich získa 4,3 milióna domácností (30 % cieľovej hodnoty), hoci na základe vykonaných projektov má prístup k širokopásmovému internetu zatiaľ len 227 000 domácností. Pri oneskorenom výbere a dlhých obdobiach vykonávania sa pravdepodobnosť dosiahnutia cieľovej hodnoty vyjasní neskôr v danom období. Pokiaľ ide o zlepšenie využívania informačných technológií a zapojenie do elektronického obchodu, 16 000 podnikov už je pokrytých vybranými projektmi (19 % cieľovej hodnoty).

Cieľom podpory v rámci EPFRV je zlepšiť prístup k službám a infraštruktúre IKT pre 18 miliónov obyvateľov vidieka, čo sa zabezpečuje prostredníctvom 4 400 investičných projektov. Doteraz bolo na projekty na zlepšenie služieb IKT vo vidieckych oblastiach pridelených 36 % finančných prostriedkov a 1 255 000 obyvateľov vidieckych oblastí (7 % príslušnej cieľovej hodnoty) už má prospech zo zlepšených služieb.

- Prostredníctvom projektu RO-NET sa zabezpečuje širokopásmové pripojenie pre ľudí v 783 z 2 268 lokalít v Rumunsku označovaných ako „biele oblasti“, v ktorých nie je prístup k sieti. Projekt prináša širokopásmové pripojenie na dosah približne 400 000 ľuďom, 8 500 podnikom a 2 800 verejným inštitúciám. Celkové investičné náklady projektu sú 67 miliónov EUR, pričom príspevok z EPFRV predstavuje 46 miliónov EUR.
- Z EPFRV bola podporená sieť sociálnych a zdravotníckych pracovníkov v regióne Južná Karélie (Fínsko) s cieľom vytvoriť informačný systém na riadenie domácich rizík vo vidieckych oblastiach. Projekt bol

úspešný vďaka kombinácii sociálnych a digitálnych zložiek. Podpora EPFRV predstavovala 122 000 EUR z celkového rozpočtu 290 000 EUR.

3.1.3. Zlepšenie konkurencieschopnosti MSP

Konkurencieschopnosť MSP je v programoch EFRR, EPFRV a ENRF prioritou. Do konca roku 2017 bola na konkrétne projekty pridelená podpora EÚ vo výške 53 miliárd EUR (55 % z celkovej plánovanej sumy). Keďže čerpanie dosiahlo viac ako 17 miliárd EUR, čo je 18 % z celkovej hodnoty, pokrok v poskytovaní investícií je nadpriemerný.

Z EFRR sa podporuje široký súbor opatrení zameraných na osobitné potreby MSP. Medzi kľúčové ciele patrí vytváranie pracovných miest, podpora start-upov, rast produktivity, podpora internacionalizácie a zvýšeného obchodu a poskytovanie prístupu k financiam. Z poskytnutého financovania sa poskytne podpora:

- 427 000 MSP (52 % cieľovej hodnoty), pričom podpora pre 127 000 MSP už bola ukončená,
- na 280 000 pracovných miest, ktoré sa majú priamo vytvoriť v cieľových podnikoch (67 % cieľovej hodnoty), pričom 42 000 pracovných miest už bolo vytvorených,
- pri zriaďovaní start-upov: v rámci vybraných projektov bola poskytnutá podpora 74 000 start-upom (46 % cieľovej hodnoty); podpora pre 19 400 už bola ukončená.

Z EPFRV sa podporujú riešenia v oblasti podnikania a zamestnanosti v poľnohospodárstve a vo vidieckych podnikoch a na zlepšenie ich ekonomickej životaschopnosti a odolnosti. Do konca roka 2017

- získalo investičnú podporu viac ako 112 000 poľnohospodárskych podnikov s cieľom uľahčiť reštrukturalizáciu a modernizáciu a dosiahnuť zvýšenie produktivity (25 % cieľovej hodnoty) a viac ako 49 % rozpočtu bolo pridelených start-upom na podporu investícií do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach,
- 51 000 mladých poľnohospodárov, ktorí prinášajú oživenie v tejto oblasti a majú potenciál na maximálne využitie výhod technológie z hľadiska zvýšenej produktivity a udržateľnosti, získalo podporu pri zriadení,
- 125 200 poľnohospodárskych podnikov dostalo podporu vo forme nástrojov riadenia rizika s cieľom znížiť neistotu týkajúcu sa budúcnosti, ktorá môže ohroziť konkurencieschopnosť poľnohospodárov,
- 57 200 farmám sa pomohlo pri účasti na systémoch kvality.

V rámci ENRF bolo do konca roka 2017 vybraných 62 % projektov zameraných na rozvoj MSP.

- *Chorvátsko poskytuje miestnym MSP dôležitý prístup k financovaniu prostredníctvom finančných nástrojov podporovaných z EFRR. Podpora EÚ vo výške 280 miliónov EUR, spárovaná s vnútroštátnym verejným a súkromným príspevkom, by mala viesť k investíciám podnikov vo výške viac ako 1 miliardy EUR. Podporu vo výške približne 150 miliónov EUR už získalo viac ako 1 200 MSP.*
- *V Estónsku mladý poľnohospodár využil finančné prostriedky z EPFRV na obnovu stajní pre kravy prostredníctvom inštalácie nového krmného systému a zvýšenia počtu miest na dojenie spolu s efektívnejším systémom spracovania hnoja s cieľom prispôsobiť sa zvyšujúcim sa výrobným potrebám. V dôsledku investície sa zisk farmy už zdvojnásobil a výrazne sa zlepšili životné podmienky zvierat, ako aj pracovné podmienky. Finančné prostriedky z EPFRV predstavovali 184 000 EUR z celkového rozpočtu 600 000 EUR.*

- *V Holandsku bola z EFRR podporená prvá farma akvakultúry pre kalkanov veľkých v tejto krajine, ktorej sa podarilo vyprodukovať mladé ryby z vlastných chovných zvierat v polokomerčnom meradle. Ďalším krokom je produkcia veslonôžok, vírnikov a rias, ktorou sa poskytne krmivo pre ryby na mieste a zabezpečí najvyššia kvalita a ziskovosť s trvalo udržateľným a výsledovateľným výrobným cyklom.*

3.2. Nízkouhlíkové hospodárstvo, zmena klímy, životné prostredie a dopravné a energetické siete

Z EŠIF sa investuje vyše 264 miliárd EUR v oblastiach venovaných udržateľnému rozvoju. Koncom roka 2017 bolo pridelených už vyše 142 miliárd EUR na konkrétne projekty, čo predstavuje približne 54 % celkovej sumy z EFRR, Kohézneho fondu, EPFRV a ENRF⁸. Vykázané výdavky približne vo výške 50 miliárd EUR predstavovali v priemere 19 %, pričom sa výrazne líšili medzi jednotlivými tematickými cieľmi.

⁸ ESF prispieva k cieľom udržateľného rozvoja (t. j. k ekologickým zručnostiam), konkrétne prostredníctvom sekundárnych cieľov podpory v rámci tematických cieľov 8 a 10.

Rámček 1: Začlenenie opatrení v oblasti klímy do fondov EŠIF

Počas rokov 2014 – 2020 sa plánuje vyčleniť 25 % prostriedkov EŠIF na projekty s cieľmi v oblasti klímy, čo významne prispieva k ambícii venovať najmenej 20 % rozpočtu EÚ na tieto ciele. Na výpočet podpory v oblasti zmeny klímy vo všetkých fondoch⁹ sa vzťahuje osobitná metodika. Pomocou metodík sa určia konkrétne kategórie podpory, ktoré prispievajú k opatreniam v oblasti klímy, a prideli sa im váha vo výške 0 %, 40 % alebo 100 %. Všetky fondy EŠIF v rôznej miere pozitívne prispievajú k opatreniam v oblasti klímy, pričom z EFRR a EPFRV sa v absolútnom vyjadrení poskytuje najvyšší príspevok.

Sumy naplánované a pridelené na projekty v oblasti klímy sa podrobne uvádzajú v prílohe 3. Sumy pridelené na ciele v oblasti zmeny klímy sa v priebehu roku 2017 výrazne zvýšili, keďže sa zrýchlilo vykonávanie programov. V rámci EFRR a Kohézneho fondu sa tieto sumy v poslednom roku zdvojnásobili, ich podiel na celkových sumách pridelených na projekty však naďalej zostáva mierne pod plánovaným objemom. V rámci ESF boli prekonané plánované pridelené finančné prostriedky na ciele v oblasti klímy.

3.2.1. Nízkouhlíkové hospodárstvo

Na **priority nízkouhlíkového hospodárstva** bolo vyčlenených 28 miliárd EUR (45 % plánovanej investície) s čerpaním vo výške 4,6 miliardy EUR (7 %). Hoci sa miera výberu projektov zlepšila a v súčasnosti sa približuje k priemeru, nízke čerpanie odráža pomalú počiatočnú mieru schvaľovania projektov, ako aj výzvy týkajúce sa rozšírenia investičnej činnosti v niektorých osobitných investičných témach, ako napríklad v oblasti energetickej účinnosti.

Očakávané úspechy vyplývajúce z investičného úsilia v oblasti energie a nízkych emisií uhlíka poukazujú na zlepšenie prognózy vybraných projektov:

- v oblasti obnoviteľnej energie sa projekty vybrané do konca roku 2017 zameriavajú na inštaláciu kapacity 6 300 megawattov (80 % cieľovej hodnoty), pričom doteraz bolo inštalovaných 590 MW,
- vyberali sa projekty na obnovu 330 000 domácností, prostredníctvom ktorých sa zlepšila energetická hospodárnosť (39 % cieľovej hodnoty), do konca roku 2017 bolo vykonaných 84 000 obnov,
- z hľadiska cieľa úspory energie vo verejných budovách sa v rámci vybraných projektov plánuje ušetriť viac ako 3 terawatthodín energie (59 % cieľovej hodnoty).

Podpora v rámci EPFRV zahŕňa investičné opatrenia, opatrenia obhospodarovania pôdy, ako aj prenos poznatkov a poradenstvo. Do konca roka 2017 bolo dokončených 75 % opatrení zameraných na sekvestráciu a ukladanie oxidu uhličitého do poľnohospodárskej a lesnej pôdy, čo predstavuje dosiahnutie zodpovedajúcej cieľovej hodnoty na úrovni 73 %. V oblasti obnoviteľnej energie bolo schválených 16,6 % projektov.

- *Prostredníctvom výstavby dvoch nových plynovodov s celkovou dĺžkou 59 km a stanice na kompresiu plynu sa uskutočnila modernizácia prepravnej siete v oblasti Dolného Sliezska v Poľsku. V oblasti, na ktorú sa vzťahujú investície, žijú približne 3 milióny ľudí, ktorí teraz využívajú bezpečnú, udržateľnú, konkurencieschopnú a cenovo dostupnú energiu. Do budovania plynovodov a stanice na kompresiu plynu bolo investovaných viac ako 20 miliónov EUR, z čoho je viac ako 9 miliónov EUR z EFRR.*
- *S podporou EPFRV vytvorila mliekarenská farma vo Valónsku (Belgicko) jednotku na výrobu bioplynu s kapacitou 33 kW, ktorá vyrába obnoviteľnú energiu z hnoja. Hlavným úspechom je využívanie ekologickej elektrickej energie na farme, najmä počas procesu dojenia, ktorý je plne automatizovaný a vysoko náročný na spotrebu energie. Celkové náklady na investíciu predstavovali 222 000 EUR, z čoho bolo 16 000 EUR financovaných z EPFRV.*

⁹ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 215/2014 zo 7. marca 2014 (Ú. v. EÚ L 69, 8.3.2014, s. 65).

3.2.2. Adaptácia na zmenu klímy a predchádzanie rizikám

Pokiaľ ide o **adaptáciu na zmenu klímy a predchádzanie rizikám**, vybrali sa projekty s celkovým objemom 24 miliárd EUR (58 % plánovaného objemu) s čerpaním okolo 14 miliárd EUR (33 %).

Dva spoločné ukazovatele EFRR sú zamerané najmä na dosiahnutie pokroku v oblasti investícií do znižovania rizík súvisiacich so zmenou klímy prostredníctvom adaptačných opatrení. Do konca roka 2017

- bude mať 17,5 milióna ľudí prospech z vybraných opatrení protipovodňovej ochrany,
- 19 miliónov ľudí bude mať prospech z vybraných opatrení na ochranu pred lesnými požiarimi.

Obidva údaje presahujú stanovené cieľové hodnoty¹⁰, z čoho vyplýva jasný pokrok pri riešení rizík spojených so zmenou klímy.

Vo vidieckych oblastiach sa z EPFRV poskytuje podpora na zachovanie a posilnenie biodiverzity, zlepšenie hospodárenia s vodami a obhospodarovania pôdy, zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárskej výroby. Minimálne 30 % každého programu rozvoja vidieka je vyčlenených na opatrenia, ktoré sú prospešné pre životné prostredie a na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu. Skutočné sumy, ktoré členské štáty prideliť na projekty v tejto oblasti, zďaleka presahujú toto minimum, pričom v priemere EÚ sa na opatrenia týkajúce sa životného prostredia a klímy prideliť 57,6 % prostriedkov.

- *Portugalský inštitút pre moria a atmosféru (IPMA) vyvinul a inštaloval nový meteorologický radar v autonómnej oblasti Madeira. Umožní meteorologický dohľad, ako aj zlepšenie a optimalizáciu súčasných meteorologických modelov, ktoré prispievajú k vytvoreniu spoľahlivej platformy údajov na technické a vedecké využitie, ktorá je nevyhnutná pri adaptácii na zmenu klímy. Celkové investície predstavovali 3,4 milióna EUR s príspevkom z Kohézneho fondu vo výške 3,1 milióna EUR.*
- *Na Slovensku sa podpora EPFRV využíva na výstavbu vodnej nádrže, ktorá pomôže bojovať proti častejším extrémnym poveternostným udalostiam, ako sú silné zrážky a lesné požiare z dôvodu zmeny klímy. Úprava malých vodných tokov prispieva k biodiverzite, sekvestrácii oxidu uhličitého a k adaptácii na zmenu klímy. Nádrž prispieva k trvalo udržateľnému obhospodarovaniu lesov, pretože zabráňuje erózii pôdy a zachováva vodu v lese. Celkový rozpočet projektu je 530 000 EUR, pričom z EPFRV bolo poskytnutých 397 000 EUR.*

3.2.3. Životné prostredie a efektívnosť využívania zdrojov

Vo vzťahu k **prioritám** v oblasti **životného prostredia a efektívneho využívania zdrojov** bolo na projekty vyčlenených 45 miliárd EUR (52 % celkových plánovaných prostriedkov) s čerpaním vo výške približne 19 miliárd EUR (22 %).

Po počiatočných oneskoreniach vo výbere projektov boli na podporu vybrané viaceré zariadenia na recykláciu odpadu s kapacitou recyklácie 1,8 milióna ton odpadu (34 % cieľovej hodnoty). Dobrý pokrok sa dosiahol aj pri výbere projektov na zlepšenie úpravy odpadových vôd pre 14,5 milióna ľudí (85 % cieľovej hodnoty) a zlepšenie zásobovania vodou pre 7,3 milióna ľudí (58 % cieľovej hodnoty).

Z EPFRV sa podporujú projekty na zlepšenie biodiverzity na 26 miliónoch hektárov poľnohospodárskej pôdy (87 % cieľovej hodnoty). Opatrenia týkajúce sa klímy a životného

¹⁰ Odstraňujú sa problémy s dôsledným používaním týchto ukazovateľov pri stanovovaní cieľových hodnôt a vylúčení dvojitého započítania.

prostredia sa vzťahujú spolu na 40 % celkovej poľnohospodárskej pôdy vrátane oblastí s prírodnými prekážkami. Okrem toho sa predpokladá, že na 18 % poľnohospodárskej pôdy EÚ sa budú uplatňovať požiadavky týkajúce sa hospodárenia v oblasti biodiverzity, na 15 % poľnohospodárskej pôdy lepšie obhospodarovanie pôdy a na 15 % lepšie hospodárenie s vodami. Významný pokrok sa dosiahol aj v súvislosti s cieľovou hodnotou 3,3 % týkajúcou sa pokrytia poľnohospodárskej pôdy zmluvami o výkone správy, ktoré budú zamerané na zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku, pričom takmer 2 % sú už pokryté. Podobne sa dosiahol dobrý pokrok smerom k cieľovej hodnote týkajúcej sa investícií do dobytčích jednotiek, ktoré prispievajú k zníženiu emisií skleníkových plynov a amoniaku, s mierou dokončenia 33 %.

Približne v 24 % všetkých projektov vybraných na podporu v rámci ENRF do konca roku 2017 sa podporuje efektívne využívanie zdrojov a ochrana životného prostredia. Väčšina týchto projektov je zameraných na ochranu a obnovenie morskej biodiverzity značným zvýšením fyzickej kontroly vylodení a znížením objemu nechcených úlovkov, čím sa prispeje k vykonávaniu spoločnej rybárskej politiky.

- *Bulharsko vytvorilo svoj prvý finančný nástroj na podporu politiky súdržnosti v odvetví vodného hospodárstva a odpadových vôd. Vďaka týmto finančným prostriedkom bude 16 regionálnych vodárenských podnikov môcť modernizovať svoje zariadenia na zásobovanie vodou, na úpravu vody a odpadovej vody. Očakáva sa, že táto schéma prinesie investíciu do výšky 230 miliónov EUR na poskytovanie kvalitných služieb občanom, pričom 115 miliónov EUR pochádza z Kohézneho fondu.*
- *Vo Švédsku boli v poľnohospodárskej krajine vytvorené mokrade s cieľom znížiť odtok živín do vodných útvarov. Projekt pomôže zvýšiť biologickú rozmanitosť a prostredníctvom kontroly toku vody sa mokrad môže použiť na ukladanie vody na zavlažovanie, ak to bude potrebné. Podpora EPFRV predstavovala 26 000 EUR z celkového rozpočtu 64 000 EUR.*

3.2.4. Strategické siete

V súvislosti s investíciami do **strategických sietí** sú v rámci EFRR a Kohézneho fondu naplánované značné investície v oblasti siete TEN-T a ďalšie dopravné investície. Celkový výber projektov do konca roka 2017 predstavoval 44 miliárd EUR (62 % celkových plánovaných prostriedkov) s čerpaním vo výške 12 miliárd EUR (17 %).

Pokiaľ ide o dopravné ukazovatele, zaznamenal sa významný pokrok v rámci vybraných železničných a cestných projektov:

- 2 700 km rekonštruovaných železničných tratí vrátane železničných tratí TEN-T (45 % cieľovej hodnoty), realizované projekty zatiaľ pokrývajú len 5 % cieľovej hodnoty,
- 7 500 km rekonštruovaných ciest (75 % cieľovej hodnoty), z toho 690 km TEN-T (90 % cieľovej hodnoty). Renovácia ciest TEN-T dosiahla 300 km (30 % cieľovej hodnoty).

- *V Grécku bola na železničnej osi Atény – Solún medzi Tithoreou a Domokosom dokončená výstavba dvojtraťovej, elektrifikovanej vysokorychlostnej železničnej trate v dĺžke 106 kilometrov. Vďaka tomu sa môžu cestujúci dostať z Atén do Solúnu za 3,5 hodiny, čím sa železničné spojenie stáva konkurencieschopným. EFRR, Kohézny fond a NPE prispeli takmer 1 miliardou EUR.*

3.3. Zamestnanosť, sociálne začlenenie a vzdelávanie

V tejto oblasti sú naplánované výdavky vo výške viac ako 172 miliárd EUR, najmä z ESF, pričom investície pochádzajú aj z EFRR, EPFRV a ENRF. Na konci roka 2017 boli vybrané projekty v hodnote približne 85 miliárd EUR, čo predstavuje takmer 50 % celkovej plánovanej alokácie. Celkové čerpanie predstavovalo takmer 23 miliárd EUR alebo 13 % plánovanej celkovej sumy.

Súhrnne už programy ESF a iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí dosiahli tieto úspechy:

- 15,3 milióna podporených účastníkov vrátane 7,9 milióna nezamestnaných a 4,9 milióna neaktívnych osôb,
- 2,8 milióna podporených dlhodobozamestnaných účastníkov,
- vďaka podpore ESF alebo iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí bolo zamestnaných 1,4 milióna všetkých účastníkov, 1,9 milióna získalo kvalifikáciu a 870 000 sa zapojilo do vzdelávania alebo odbornej prípravy.

Osoby s nízkou kvalifikáciou predstavujú 46 % všetkých účastníkov; 16 % bolo migrantov, pochádzalo zo zahraničia alebo boli príslušníkmi menšín (vrátane marginalizovaných spoločenských skupín, ako sú Rómovia).

Zdvojnásobenie počtu účastníkov ESF a iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí od konca roka 2016 jednoznačne naznačuje prudké zrýchlenie vykonávania projektov na mieste.

3.3.1. Zamestnanosť

Odhaduje sa, že do konca roka 2017 sa na trvalo udržateľné a kvalitné projekty v oblasti zamestnanosti vynaloží približne 30 miliárd EUR predovšetkým z ESF a z iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí, čo predstavuje 51 % z plánovaných 60 miliárd EUR. Do konca roka 2017 bolo v rámci cieľa zamestnanosti:

- podporených 7,4 milióna účastníkov,
- 722 000 účastníkov získalo kvalifikáciu,
- 1,1 milióna účastníkov bolo zamestnaných vrátane samostatnej zárobkovej činnosti.

Investície do tejto oblasti dosahujú dobré výsledky, s výnimkou investícií súvisiacich s modernizáciou inštitúcií trhu práce, kde bola úroveň výberu projektov do roku 2017 stále nižšia ako 20 %.

Do konca roka 2017 bolo v rámci EPFRV vynaložených viac ako 246 miliónov EUR na riešenie otázok zamestnanosti v poľnohospodárstve a vo vidieckych oblastiach, na podporu sociálneho začlenenia a na podporu celoživotného vzdelávania a odbornej prípravy v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve.

Približne v 11 % všetkých projektov vybraných na podporu v rámci ENRF do konca roka 2017 sa presadzuje udržateľné a kvalitné zamestnanie a podpora pracovnej mobility. Väčšina z týchto projektov je zameraná na podporu ľudského kapitálu, sociálneho dialógu a vytvárania sietí.

- V Luxemburgu sa projekt „Fit4Entrepreneurship“ financovaný ESF zameriava na 200 uchádzačov o zamestnanie, ktorí si chcú založiť vlastný podnik. Projekt riadi obchodná komora, Chambre de

Commerce, verejná služba zamestnanosti a Chambre des Métiers a zahŕňa diagnózu podnikateľských zručností, program odbornej prípravy, individuálnu podporu podnikateľov a pomoc po vytvorení podniku.

- *S cieľom zachovať tradičnú činnosť extenzívneho pasenia oviec a dobytku vláda Andalúzie (Španielsko) vytvorila pilotný program odbornej prípravy v oblasti pastierstva. Projekt umožnil odbornú prípravu 100 študentov, ktorí sa pripravujú na profesionálnu kariéru v oblasti pastierstva. Po odbornej príprave sa 60 % účastníkov profesionálne venovalo živočišnej výrobe. Z EPFRV sa prispelo sumou 34 000 EUR na celkové náklady projektu vo výške 38 000 EUR.*

Rámček 2: Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

Z iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí sa naďalej poskytuje dôležitá finančná podpora mladým ľuďom v oprávnených členských štátoch. Do konca roka 2017 bolo pridelených približne 7 miliárd EUR na 162 000 projektov, čo predstavuje 67 % z plánovaných 10,3 miliardy EUR. Výdavky deklarované prijímateľmi dosiahli 31 % (3,2 miliardy EUR) z celkových pridelených finančných prostriedkov na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí, čo poukazuje na dobré vykonávanie na mieste. Počas tohto obdobia bolo z iniciatívy na podporu mladých ľudí podporených 2,4 milióna mladých ľudí. Intervenciu v rámci iniciatívy ukončilo 1,5 milióna účastníkov a 776 000 účastníkov vzdelávania/odbornej prípravy získalo kvalifikáciu alebo bolo zamestnaných vrátane samostatnej zárobkovej činnosti.

V roku 2017 sa spoluzákondarcovia EÚ v rámci preskúmania v polovici obdobia VFR dohodli na zvýšení prostriedkov pre iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí na zvyšok programového obdobia (2017 – 2020). Osobitná alokácia pre iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí sa zvýšila o 1,2 miliardy EUR, rozložených na štyri roky v prospech 11 členských štátov, ktoré stále spĺňajú požiadavky na podporu. V dôsledku toho členské štáty do konca roka 2017 zmenili svoje operačné programy a dohody o partnerstve, čo by malo odrážať zvýšenie a zodpovedať podpore z ESF.

V súvislosti s rozpočtovým postupom na rok 2018 sa spoluzákondarcovia v novembri 2018 dohodli, že nové zdroje pre iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí budú prednostne uskutočnené zvýšením viazaných rozpočtových prostriedkov na rok 2018 a znížením prostriedkov na rok 2020, čím sa celková suma na rok 2018 zvýši zo 116 miliónov EUR až na výšku 350 miliónov EUR. S cieľom zohľadniť prednostné uskutočnenie 11 dotknutých členských štátov opätovne zmení svoje programové dokumenty.

- V Grécku prebiehajú v spolupráci s podnikateľskými združeniami sektorové programy odbornej prípravy zamerané na zvyšovanie zručností a zamestnateľnosti nezamestnaných vo veku 18 – 24 rokov. V programoch sa ponúka 15 000 miest zameraných na sektory s vysokým potenciálom rastu vrátane IKT, vývozu, maloobchodu a logistiky. Zahŕňajú 120 hodín teoretickej a 260 hodín praktickej odbornej prípravy, päť individuálnych poradenských sedení a osvedčenie o kvalifikácii. Za výber poskytovateľov teoretickej odbornej prípravy a hľadanie stáží v spoločnostiach pre praktickú zložku sú zodpovedné podnikateľské združenia.

3.3.2. Sociálne začlenenie

Do konca roka 2017 bolo pridelených 30 miliárd EUR na projekty zamerané na sociálne začlenenie, čo predstavuje 46 % z plánovaných 63,7 miliardy EUR financovaných predovšetkým z prostriedkov ESF, pričom podpora z EFRR je určená na zdravotnú a sociálnu infraštruktúru. V rámci tohto cieľa:

- bolo podporených 3,3 milióna účastníkov,
- bolo zamestnaných 220 000 účastníkov, a to vrátane samostatnej zárobkovej činnosti,
- 152 000 účastníkov získalo kvalifikáciu,
- 164 000 neaktívnych účastníkov sa zapojilo do hľadania práce,
- z EFRR by mala byť pridelená podpora na modernizáciu zdravotných systémov, ktorá prinesie prospech 42,5 miliónu občanov.

V roku 2017 vzrástli investície do sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia. Investície v oblasti sociálneho podnikania a miestneho rozvoja vedeného komunitou však zaostávajú.

Vo vidieckych oblastiach sa z EPFRV podporujú stratégie miestneho rozvoja zamerané na sociálne začlenenie, znižovanie chudoby a podporu hospodárskeho rozvoja v rámci prístupu LEADER. K dnešnému dňu sa na 58 % ľudí žijúcich vo vidieckych oblastiach (čo je približne

111 % cieľovej hodnoty) vzťahuje viac ako 3 400 stratégií miestneho rozvoja vykonávaných miestnymi akčnými skupinami (MAS), ktoré využili 18 % dostupných verejných finančných prostriedkov.

- *Projekt ESF „Škola druhej šance“ v Gijóne (Španielsko) ponúka zraniteľným mladým ľuďom (nízkokvalifikovaným osobám, ľuďom, ktorí nedokončili školskú dochádzku, ľuďom bez sociálnej a rodinnej podpory, ľuďom so zdravotnými problémami atď.) praktickú a na mieru šitú odbornú prípravu zameranú na zručnosti a schopnosti, ktoré im pomôžu pri opätovnom začlenení/zotrvaní vo vzdelávaní alebo pri hľadaní práce. V rokoch 2009 – 2017 sa na ňom zúčastnilo 1 400 ľudí.*
- *V rámci projektu „Svetové mesto“ bola v Luxemburgu podporená organizácia letných aktivít pre deti vo veku od 7 do 12 rokov, ktoré žijú v oblasti Miselerland. Tematicky bol projekt zameraný na kultúrnu rozmanitosť, posilnenie spoločných postojov a hodnôt vedúcich k „spoločnému životu“. Na projekte sa zúčastnilo 300 detí z regiónu s priemerom 10 % detí utečencov. Projekt bol financovaný z EPFRV – LEADER vo výške 223 000 EUR.*
- *Dve nové centrá zdravotníckych a sociálnych služieb v Molenbeeku a Curegheme v Bruseli (Belgicko) (podporené sumou 3,7 milióna EUR z EFRR) poskytujú miestnemu obyvateľstvu integrované služby sociálnej starostlivosti, duševného zdravia a primárnej zdravotnej starostlivosti. Osobitná pozornosť sa venuje prístupnosti pre zraniteľné skupiny vrátane migrantov. Tím rozvíja mobilný terénny program „Medibus“.*

3.3.3. Vzdelávanie

Do konca roku 2017 bolo pridelených približne 25 miliárd EUR na projekty zamerané na vzdelávanie a odbornú prípravu, čo predstavuje 52 % z plánovaných 49 miliárd EUR financovaných predovšetkým z prostriedkov ESF a podpory z EFRR na vzdelávacie infraštruktúry. Čerpanie predstavovalo približne 6 miliárd EUR (13 % z celkových plánovaných prostriedkov). V rámci tohto cieľa:

- bolo podporených 4,5 milióna účastníkov,
- 1 milión účastníkov získalo kvalifikáciu,
- 583 000 účastníkov bolo zaradených do vzdelávania alebo odbornej prípravy,
- 1,8 milióna študentov (26 % cieľovej hodnoty) by malo mať prospech z projektov EFRR zameraných na investície do školskej infraštruktúry.

Investície v tejto oblasti sú na dobrej ceste, pričom miera výberu projektov dosiahla 52 %. Realizácia aktivít v oblasti odborného vzdelávania a prípravy je najpokročilejšia z hľadiska výberu projektov, ako aj miery plnenia.

- *V Lotyšsku je cieľom projektu financovaného z ESF zvýšiť počet kvalifikovaných študentov odborného vzdelávania a prípravy prostredníctvom učenia sa na pracovisku a praxe (alebo stáží) v podnikoch. Do mája 2018 bolo zapojených 1 400 podnikov, 34 zariadení odborného vzdelávania a 2 900 študentov odborného vzdelávania a prípravy, z toho 640 študentov učenia sa na pracovisku a 2 275 účastníkov stáží.*
- *V regióne Åland (Fínsko) sa projekt financovaný z prostriedkov ESF „Vitajte! – Välkommen in!“ zameriava na zvýšenie kompetencií a znalostí v elektronickom obchode v sektore služieb s cieľom zlepšiť kvalitu služieb zákazníkom a pomôcť podnikom riešiť problémy vyplývajúce z globálnej hospodárskej súťaže v maloobchode. Celkovo sa na projekte zúčastnilo 472 ľudí zo 100 podnikov a poskytlo sa viac ako 8 000 hodín odbornej prípravy. V roku 2017 mali zúčastnené podniky o 75 % vyšší predaj v porovnaní s rokom 2015.*
- *V Bavorsku (Nemecko) bola kancelárska budova prestavaná na vzdelávacie centrum s podporou z EFRR, vďaka čomu ponúka ďalších 250 miest na ploche 1 100 metrov štvorcových na semináre. Modernizované školiace stredisko bude zohrávať dôležitú úlohu pri vzdelávaní kvalifikovaných pracovníkov v budúcnosti.*

3.4. Posilňovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

Do konca roka 2017 sa na projekty zamerané na inštitucionálnu kapacitu a reformy vyčlenili zhruba 3 miliardy EUR, čo predstavuje 48 % z plánovaných 6,4 miliardy EUR (predovšetkým z programov ESF s podporou EFRR aj v Estónsku, Taliansku, Rumunsku a v programoch Interreg). Čerpanie na mieste predstavovalo 370 miliónov EUR (6 % z plánovanej sumy). V rámci tohto cieľa:

- z ESF podporených 117 000 účastníkov,
- z ESF podporených 734 projektov zameraných na verejnú správu alebo verejné služby na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.

Až tretina podporených projektov sa zameriava na digitalizáciu. Ďalšie kľúčové témy sú zamerané na poskytovanie služieb, všeobecnú odbornú prípravu, systém štátnej služby a riadenie ľudských zdrojov, ako aj na organizáciu a riadenie vlády. Podpora verejnej správy v členských štátoch sa prevažne využíva na vnútroštátnej úrovni, pričom iba malý podiel je určený pre regionálnu a miestnu úroveň.

Vykonávanie projektov zameraných na budovanie kapacít zainteresovaných strán, ktoré poskytujú vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie, odbornú prípravu a zamestnanosť a sociálne politiky, zaostáva (s 1 % vykázaných výdavkov). Príčiny oneskorení sa medzi členskými štátmi líšia a zahŕňajú právne zmeny ovplyvňujúce vykonávanie alebo ťažkosti spojené s inovačnými a zložitými prvkami intervencie.

- *V Bulharsku projekt ESF, ktorý vykonáva Národný inštitút pre spravodlivosť, podporuje kvalitné odborné vzdelávanie na zvýšenie efektívnosti súdnictva. V roku 2017 absolvovalo kurzy Národného inštitútu pre spravodlivosť celkom 5 600 sudcov a úradníkov súdov a vyšetrovacích orgánov. Novinkou v rámci projektov je vývoj regionálnych školení a školení zameraných na elektronické učenie sa, tematických školení prispôbovaných konkrétnym regionálnym potrebám a zabezpečenie medziinštitucionálnej spolupráce a „znalostných partnerstiev“.*
- *V Litve sa projekt ESF zameriava na zvýšenie efektívnosti verejného obstarávania znížením možností korupcie. Plánované opatrenia zvýšia informovanosť a kompetencie zamestnancov Úradu pre verejné obstarávanie a iných zmluvných organizácií a vytvoria podporné dokumenty (usmernenia atď.) o metodike verejného obstarávania. Zorganizujú sa školenia zástupcov zmluvných organizácií a konferencie v rôznych litovských inštitúciách.*

3.5. Pokrok vo vykonávaní finančných nástrojov

Výročné správy za rok 2018 24 členských štátov zahŕňali detailné správy o finančných nástrojoch do konca roka 2017. Pokrok je vo všeobecnosti uspokojivý, pričom v dohodách o financovaní bolo vyčlenených 13,5 miliardy EUR, čo predstavuje 65 % orientačne pridelených prostriedkov, predovšetkým z EFRR. Z viazaných súm bola už konečným prijímateľom vyplatená suma 1,5 miliardy EUR (11 %) s výraznými rozdielmi medzi členskými štátmi. Podrobnejšie informácie možno nájsť v súhrnoch údajov zverejnených Komisiou.

3.6. Územný a mestský rozvoj

V rokoch 2014 – 2020 bolo približne 32 miliárd EUR vyčlenených na integrovaný územný rozvoj a trvalo udržateľný rozvoj miest. Vykonávanie týchto stratégií, spočiatku pomalé, sa v súčasnosti zrýchľuje. V rámci fondov politiky súdržnosti bola na projekty pridelená suma približne 10,7 miliardy EUR, čo predstavuje 33 % plánovaného pridelenia finančných

prostriedkov. Hoci výber projektov v súčasnosti napreduje pomerne dobre, výdavky zatiaľ zaostávajú, pričom na konci roka 2017 dosiahla suma výdavkov iba 1 miliardu EUR (3,2 % celkových plánovaných prostriedkov).

Vybrané integrované stratégie rozvoja, ktoré sú v prvom rade zamerané na sociálnu integráciu, pokrývajú vykázanú populáciu 39 miliónov občanov (87 % cieľovej hodnoty). Z hľadiska fyzických prác bude vo vybraných projektoch na obnovu budov a bytových jednotiek naplnených 50 % plánovaných cieľových hodnôt, pričom sa predpokladá 1,1 milióna obnovených štvorcových metrov a 10 500 obnovených bytových jednotiek. Obnovuje sa viac ako 21 miliónov metrov štvorcových otvoreného mestského priestoru (73 % cieľovej hodnoty) s cieľom zlepšiť kvalitu života a bezpečnosť v mestských oblastiach.

3.7. Interreg

Programy iniciatívy Interreg financované z EFRR, ktoré patria do cieľa územnej spolupráce, vytvorili do konca roka 2017 objem finančných prostriedkov vybraných projektov vo výške 7,1 miliardy EUR (57 % z plánovanej sumy), hoci výdavky na mieste sú stále nízke (5 % z plánovanej sumy).

Údaje o fyzickom pokroku v rámci programu Interreg sú zahrnuté do ukazovateľov agregovaných v rámci uvedených kľúčových investičných tém a na otvorenej platforme údajov¹¹.

4. POKROK PRI HODNOTENÍ PROGRAMOV

V právnych predpisoch týkajúcich sa programového obdobia 2014 – 2020 sa zdôrazňuje potreba zhodnotiť prínos programov EŠIF pre rast, udržateľný rozvoj a vytváranie pracovných miest. V programoch sa vymedzujú ciele, ktoré sú konkrétne a vyjadrujú zmenu požadovanú v konkrétnych oblastiach. Hodnotenia sú nevyhnutné na zistenie toho, či sa tieto zmeny uskutočnili a ako prispeli programy.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie pripojenom k tejto správe sa sumarizuje hodnotiacia práca vykonaná od roku 2016. Uskutočnil sa malý počet hodnotení, ktoré boli zamerané najmä na proces vykonávania a pokrok pri dosahovaní stanovených cieľových hodnôt. Z týchto hodnotení v priemere vyplýva jasnejší návrh hodnotenia a vhodnejšia dostupnosť a využitie údajov ako predtým.

Za obdobie rokov 2014 – 2020 je ešte veľmi skoro vyhodnotiť výsledky a vplyvy programov v dôsledku obmedzeného objemu dokončených projektov. Začiatok hodnotení vplyvu, ktoré sa zo svojej podstaty vykonávajú neskôr v programovom cykle, sa pravdepodobne oneskorí, ak bude v niektorých členských štátoch alebo v tematických cieľoch vykonávanie pomalšie, ako sa očakávalo.

Na druhej strane veľké množstvo vnútroštátnych hodnotení uskutočnených v rokoch 2017 – 2018 sa sústredilo na programy rokov 2007 – 2013 a ide väčšinou o hodnotenia vplyvu. Celkovo možno výsledky hodnotení vplyvu súvisiacich s obidvoma programovými obdobiami považovať za spoľahlivé iba pri obmedzenom počte hodnotení, čo poukazuje na potrebu zlepšenia kvality hodnotení.

¹¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/TC>.

Z aktualizovanej analýzy revidovaných vnútroštátnych plánov hodnotenia, ktoré Komisia dostala do júna 2018, vyplýva, že stále existujú určité nedostatky v oblasti potrebných zručností, používaných metód, ako aj požadovaných údajov.

Významný nárast dokončených hodnotení sa podľa hodnotiacich plánov očakáva v rokoch 2018 – 2019. Budú to väčšinou hodnotenia vykonávania a hodnotenia týkajúce sa procesu. Takmer polovica hodnotení vplyvu sa plánuje realizovať až po roku 2020, keď sa očakáva, že budú dodané výsledky programu.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je priložený k tejto správe, sa opisujú aj rôzne pracovné oblasti, ktorými sa Komisia usiluje podporiť prácu členských štátov (vytváranie sietí, poradenstvo, asistenčné pracoviská atď.) a hodnotiacia práca Komisie.

5. ZÁVERY

Programy EŠIF sú významným investičným nástrojom Európskej únie a každý región v Európskej únii má z tejto politiky úžitok. Dôkazy, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii z finančného vykonávania a zo spoločných ukazovateľov výstupov a výsledkov, poskytujú ucelenejší prehľad o pokroku pri vykonávaní, než aký bol k dispozícii v predchádzajúcom období.

V roku 2017 došlo k významnému zrýchleniu pri celkovom vykonávaní programov spolufinancovaných z EŠIF. Miera výberu projektov sa v porovnaní s koncom roka 2016 takmer zdvojnásobila, a presiahla tak 52 % celkových finančných prostriedkov. Výdavky projektov sa takisto začali zrýchľovať rovnako ako dosiahnuté hodnoty ukazovateľov výsledku a výstupu programov, ktoré súvisia s dôležitými sociálnymi a ekonomickými prínosmi. Zrýchlenie pokračovalo do roku 2018, pričom miera výberu projektov v rámci politiky súdržnosti dosiahla do 30. septembra 2018 úroveň 67 %.

Obraz o vykonávaní, ktorý vyplynul z výročných správ o programe, je rozmanitý, a to medzi regiónmi, medzi členskými štátmi, ako aj medzi rôznymi investičnými témami. Na základe doterajších skúseností Komisia očakáva, že miera plnenia investičných výdavkov a dosahovanie výstupov a výsledkov sa v roku 2019 budú naďalej zvyšovať. Nadchádzajúce preskúmanie výkonnosti v roku 2019 bude ďalej stimulovať lepšie čerpanie prostriedkov EŠIF z hľadiska dosahovania cieľov programu.

Počas ďalšieho vykonávania fondov EŠIF sa v konečnom dôsledku získa materiál, na základe ktorého sa budú vykonávať hodnotenia vplyvu. Pri značnom počte hodnotení členských štátov však bude trvať určitý čas, kým sa začnú, dokončia a kým sa sprístupnia ich výsledky.

Pri pohľade do budúcnosti sú na konci roka 2018 stanovené dôležité finančné cieľové hodnoty (pravidlo „N + 3“). Existujú riziká, že niektoré programy stratia financovanie EÚ.

Budúci cyklus podávania správ bude zahŕňať komplexné správy o programoch do júna 2019 a vnútroštátne správy o pokroku do konca augusta 2019. V týchto správach sa poskytne úplný kvantitatívny a kvalitatívny prehľad o vykonávaní investičných cieľov. Budú pokrývať celý súbor dôležitých otázok. Členské štáty budú konkrétne informovať o finančných a materiálnych míľnikoch v rámci výkonnosti, ktoré sa použijú na udelenie výkonnostnej rezervy v roku 2019. Komisia do konca roka 2019 vypracuje súhrn týchto správ na účel strategickej správy.